

KULTUR

Klassisk cd

Fiolinens førstedamer

TIL MINNE
OM EN ENGEL

Alban Berg:
Fiolinkonsert;
Beethoven:
Fiolinkonsert
Isabelle Faust,

fiolin, Orchestra Mozart, dir. Claudio Abbado. Harmonia mundi.

Det begynner med en mørk introduksjon: Helt langsomt spiller fiolinen på de løse strengene G-D-A-E. Det stiger så etter hvert, sammen med orkesterstemmene, til et ekstatisk uttrykk, i et tonespråk som både er preget av dissonanser og kjente tonale vendinger, og som gjør musikken ekstra smertefull.

Den annen wienerskole snakker vi om, og med en viss rett. Både Berg og Webern var elever av Schönberg, som hadde introdusert den frie tonaliteten og også skulle skape tolvtonemusikken. Men mens Webern på mange måter gikk enda lengre enn Schönberg, beholdt alltid Berg elementer fra tradisjonen – Schumann og ikke minst Mahler. Ingredienser av folketone, ländler og marsj, men også det melankolske, sorgtunge ved disse, minner om Mahler.

Så er da også Bergs fiolinkonsert, viet minnet om en engel, Alma Mahlers og Walter Gropius' datter som døde av polio 18 år gammel. Det fins mange fremragende innspillinger av denne konserten; med Perlman, Frank Peter Zimmermann, Anne-Sophie Mutter og nå helt nylig med Daniel Hope. Men Isabelle Faust gir, sammen med Claudio Abbado, en av vår tids fremste dirigenter, som danner det ene storartede or-

kester etter det andre – en mer gripende tolkning enn alle disse berømte fiolinistene.

Det søte wieneriske, som det hos Berg nesten kan være noe henfallent over, men allikevel er nobelt, blir her karakterisert med like stor innlevelse som den død som truer med skjebnesvangre rytmer og et døds-skrik i fiolinen i fff. Før Bach-koralen, «Es ist genug», transformerer musikken til en avslutning som liksom munner ut i intet. I første sats siterte Berg en folkesang fra Kärnten, som helt mot slutten kommer som et ekko, men denne gang som en slags avskjed med verden.

I Beethovens fiolinkonsert varter Faust opp med et aldeles fabelaktig spill i kadensen.

PERFEKT SAMSPILL

Schubert: Fantasie C-dur; Rondo h-moll; Sonate A-dur. Carolin Widmann fiolin, Alexander

Lonquich klaver. ECM.

Det fins nå en rekke fantastiske kvinnelige fiolinister i generasjonen etter Anne-Sophie Mutter, Mullova og Midori. En av disse er Isabelle Faust, en annen er Carolin Widmann som i Alexander Lonquich har funnet en partner som gjør disse relativt sjeldne Schubert-stykkene til en estetisk nytelse. I begynnelsen av C-dur-fantasien får Lonquich det til å ljome i diskanten, som var det kirkeklokker. Kanskje kan klaveret noen ganger være for mye i forgrunnen, men Widmanns store, varme tone bevarer alltid likevekten. Schubert, som ikke lot seg stille i skyggen av Mozart og Beethoven, men fant sin egen vei, lar med de mange modulasjoner og det

potpourri-aktige partiene musikken sveve over et landskap som snart er mildt og vakkert, snart fylt av revner, klipper og avgrunner.

FRASERINGSKUNST

Tsjajkovskij: Fiolinkonsert; Carl Nielsen: Fiolinkonsert. Vilde Frang, fiolin; Dansk Radios

Symfoniorkester, dir.: Eivind Gullberg Jensen. EMI.

Vilde Frang gir seg her i kast med en prøvestein for alle fiolinister: Tsjajkovskij. Hun har ikke noen stor tone, og det kan i visse partier bli for spedt, men du verden hvor nydelig hun fraserer! Det gjelder både de mange fine detaljene og de lengre linjene. Det tekniske er perfekt. I de helt høye tonene lyser det. Her gjør også Dansk Radios symfoniorkester norske Eivind Gullberg Jensen en fin innsats.

Carl Nielsens fiolinkonsert er ikke blant mine favoritter, heller ikke i forhold til hans symfonier og operaen «Maskarade». Det er for mye av det triumfaktige, og de enkelte deler innenfor satsene settes opp mot hverandre uten at det verken formidles mellom dem eller at det blir skikkelige kontraster. Derimot er spillet her, både hos Vilde Frank og orkesteret, imponerende.

HVEM SKULLE HA
TRODD?

Charles Ives:
Fire fiolinsonater.
Hilary Hahn fiolin,
Valentina Lisitsa

klaver. Deutsche Grammophon.

Det er den tredje, den lengste av Ives' sonater som er mest kjent. De andre kjenner vi nærmest bare fra verklistene, hvis man da ikke er ekspert på Ives. Det er Hilary Hahns og Valentina Lisitsas store fortjeneste å ha gjort alle sonatene tilgjengelige før øret. Og det er mer enn interessante ting. De er alle skrevet på 1910-tallet, men mye av dem påbegynt langt tidligere. Det er imidlertid ikke derfor de er levert sammen av forskjellige musikktradisjoner og av utendørsmusikk, janitsjar og Frelsesarmeen, slik som siste sats i nr. 4. Ives ville ha det slik – akkurat som i orkesterverkene. Denne innspillingen blir utvilsomt referansen fremover.

VARM BRAHMS

Brahms: Sonater for bratsj og klaver op.120 Henninge Landaas bratsj, Tim Horton

klaver. LAWO

Brahms skrev opprinnelig disse sonatene for klarinett og klaver, men bearbeidet dem senere selv for bratsj og klaver. Det gir dem naturligvis en annen karakter; varmere i klangen og enda tettere i teksturen. Henninge Landaas, fra Vertavo-kvartetten, fraserer nydelig og begge musikerne får frem Brahms' den karakteris-

tiske tematiske veven som gjør musikken til et nettverk av tonerelasjoner. Det resolute og lidenskapelige i enkelte satser og det romantisk-lengtede i andre, utgjør store kontraster. En bedre partner for Landaas enn Tim Horton, er det vanskelig å tenke seg her: Et funn for kammermusikken.

FEIRER EN
FIOLINLEGENDE

Verk av Max Bruch, Brahms, Joseph Joachim m.fl. Daniel Hope fiolin;

Stockholm-filharmonien, dir.: Sakari Oramo; Sebastian Knauer klaver. Deutsche Grammophon.

Her gjør Daniel Hope ære på en legendarisk fiolinist Joseph Joachim (1831 – 1907). Det var han som gjorde at Beethoven med sin fiolinkonsert fikk et slik gjennomslag i London i 1844, med ingen ringere enn Mendelssohn som dirigent. Clara Schumann hadde stor respekt for ham, og hun skrev bl.a. romansen op.22 nr. 1 for ham, som vi hører her på cd-en. Men det var for alvor Brahms han kom til å samarbeide med, og Brahms konsulterte ham ivrig i arbeidet med sin fiolinkonsert.

Her hører vi den fremadstormende Daniel Hope i stykker av både Joachim selv og to ungarske danser av Brahms, utsatt for fiolin og klaver. I Brahms' «Geistliches Wiegenlied» er Anne-Sofie von Otter sangsolist og Bengt Forsberg er med på klaver. Begge disse får vi høre på åpningskonserten til årets kammermusikkfestival i Stavanger.

Konsert

VG-lista i Bjergstedparken i Stavanger i dag

STAVANGER

Tone Damli Aaberge, Oslo Ess, Donkeyboy og Stella Mwangi er blant artistene som kommer.

I Oslo i forrige uke møtte 50.000 opp for å få med seg VG-lista Topp 20-konserten. I ettermiddag er turen kommet til Bjergstedparken i Stavanger.

Opphold på kvelden

Værmeldingen ser heller dårlig ut, selv om yr.no melder om opphold utover kvelden. Uansett ble ikke siddisene stoppet av været under fjorårets gratis-konsert. Da møtte 10.000 opp

på tross av dårlige værprognoser.

Lokker med kjendiser

På programmet som skal lokke folk til sentrum, står Donkeyboy som tre år etter debutsingel «Ambitions», i år er ute med sin andre plate «Silver Moon». Pønk-rock-bandet Oslo Ess fra Oslo, og sognaldalsjenta Tone Damli Aaberge tar også turen til Stavanger. I tillegg kommer blant andre norsk-kenyanse Stella Mwangi, som i 2011 for alvor erobret Norge da hun vant den norske finalen i Melodi Grand Prix.

Også andre kjente fjes blir å

se i ettermiddag. Brødrene fra Bodø i Sirkus Eliassen som i fjor sommer debuterte med hiten «Hjem til dæ», og Samsaya kommer til Stavanger. Alexandra Joner er kjent fra «Dansefeber» og «Grease», og Martin Halla vant «The Voice» i år.

Reggae og hip hop

Hip hop-doen Envy, reggae/dancehall/hip-hop-artisten Admiral P og Eric Saade som kom på tredje plass i den internasjonale Grand Prix finalen i 2011, opptre også i Bjergsted i kveld. I tillegg tar A-Lee med seg Elisabeth Carew på sin nye singel «Feelgood».

Etter begivenheten i Stavanger arrangeres VG-lista-konsert på Trondheim torg 11.juli, før turneen avsluttes på Festplassen i Bergen den 18.juli.

VG-lista-konsert er blitt arrangert hver sommer i Oslo, Bergen, Trondheim og Stavanger siden 1998, med artister fra VG-lista Topp 20. VG-lista startet opp i 1958. I dag finnes VG-lista Topp 20 Single, og VG-lista Topp 40 Album, som er Norges offisielle hitlister. Listene baserer seg på all musikk som er solgt digitalt og analogt.

KRISTINE NÆSS THORSEN
kristine.thorsen@bt.no

Stella Mwangi opptre i Bjergsted.
FOTO: WOLFGANG RATTAY